

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING STUDENT QUALITY
OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LAMPANG AND LAMPHUN

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ของ วิทยา ตะหนักกลาง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงพร อุ่นจิตต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. นริศรา เลือคล้าย)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. โสภภ อำนวยรัตน์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	วิทยา ตะนันกลาง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. นริศรา เลือคคล้าย
คำสำคัญ:	ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, คุณภาพผู้เรียน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) ศึกษาคุณภาพของผู้เรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน รวมทั้งสิ้นจำนวน 321 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.953 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียนในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ร้อยละ 60.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.091 + 0.345(X_5) + 0.200(X_4) + 0.188(X_1)$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.461(Z_{x5}) + 0.229(Z_{x4}) + 0.212(Z_{x1})$

Title: ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING STUDENT QUALITY OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LAMPANG AND LAMPHUN

Author: Wittaya Tanunklang, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Dr. Narissara Suaklay

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Student Quality

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the academic leadership of school administrators, 2) study the student quality 3) study the correlation between the academic leadership of administrators and the student quality, and 4) develop a forecast equation for predicting the student quality of the Secondary Educational Service Area Office Lampang and Lamphun. The sample for this research comprised 321 teachers in schools affiliated with the Secondary Education Service Area Office Lampang and Lamphun for the academic year 2023, which were selected by simple random sampling. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire with the reliability was 0.953. These statistical methods employed for data analysis included frequency, percentages, mean standard deviations, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings indicated as follows: 1) the academic leadership of school administrators demonstrated high level for overall performance, 2) the student quality demonstrated high level for overall performance, 3) the academic leadership of school administrators was positively correlated with a relatively high level to the student quality, and 4) the academic leadership of school administrators affecting to the student quality the Secondary Educational Service Area Office Lampang and Lamphun, which cloud forecasted by 60.50 percent with the statistical significance level at .01, as the forecast equation in raw score: $\hat{Y} = 1.091 + 0.345(X_5) + 0.200(X_4) + 0.188(X_1)$ and the forecast equation in standard score: $\hat{Z} = 0.461(Z_{x5}) + 0.229(Z_{x4}) + 0.212(Z_{x1})$.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ลำปางสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.นริศรา เสือคล้าย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน ก้นมา ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา และนายนิรันดร ปาละมา ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าตอลบ้านธิพิทยา ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่าขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณ อำนวยรัตน์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาคุณภาพองค์กร ที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และยังช่วยชี้แนะให้เห็นถึงความครอบคลุมรอบด้านในการจัดทำ เพื่อกระตุ้นให้ผู้จัดทำได้มองภาพรวมได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาตลอดมาเหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจในยามที่เหน็ดเหนื่อย และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิทยา ตะนังกกลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	14
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน	68
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน	79
ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน	81
บทที่ 5 บทสรุป	85
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลการวิจัย	88
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	99
ประวัติผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการ	36
ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	58
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว	67
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวม (X_{tot}).....	68
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการวางแผน กำหนดภารกิจ (X_1).....	69
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน (ด้านการจัดการ หลักสูตรและการสอน(X_2).....	71
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการนิเทศการ สอน (X_3).....	72
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการ ประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4)	73
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการจัด บรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)	74
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวม (Y_{tot})	75

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Y ₁)	76
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน (Y ₂)	78
ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารใน ภาพรวมกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน	79
ตาราง 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผล ต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน.....	80
ตาราง 15 ผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน.....	81
ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็น รายด้าน เพื่อตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)	82
ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จากภาวะผู้นำทาง วิชาการทั้ง 5 ด้าน.....	83
ตาราง 18 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน.....	83

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	56
--------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและการยืนหยัดต่อหน้าประเทศ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต หลายประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและต้องการขับเคลื่อนในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกควบคู่ไปกับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานในปัจจุบัน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่จะนำไปสู่การวางรากฐานของการขับเคลื่อนด้านการศึกษาในประเทศต่อไป โดยในประเทศไทยได้ใช้แนวทางการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตนี้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ได้ให้ความสำคัญกับศักยภาพและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ เนื่องจาก “ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ” ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ

ทางวิชาการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกัน โดยเน้นปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเชิงสมรรถนะรายบุคคล ความสนใจและความถนัดอย่างเต็มศักยภาพ มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2542 “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม เพื่อถ่ายทอดความรู้จากการฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างความรู้โดยเกิดจากการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการนำพาไปสู่ความสำเร็จขององค์กร เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารองค์กร เพราะในการจะประสบผลสำเร็จขององค์กรนั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีประสบการณ์สามารถจูงใจผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความทุ่มเทให้กับการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (นพพล ศุภวิทยา เจริญกุล, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของบุคลากร และมีความสำคัญต่อผลงานโดยรวมทั้งหมดของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้นำหรือผู้บริหารนั้น เป็นผู้ควบคุม ดูแล และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบต่อประสิทธิผลของงานความสำเร็จของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นขึ้นอยู่กับความตระหนักรู้ในความสำคัญของผู้นำว่าจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสถานศึกษา ปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สภาพชุมชนและเป็นผู้สนองความต้องการทางการศึกษาของชุมชน (เพ็ญนภา ศรีแปลก, 2563) ซึ่งปัญหาภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความยืดหยุ่นในด้านเวลา ที่จำเป็นในการเรียนรู้ ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง (Mehrnaz, Idris and Shakib, 2016)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แก้ไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถ โน้มน้าวจูงใจหรือชี้นำบุคคลในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมาย

ของการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ แนวนโยบายประสานงานให้ความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่น ในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (เพ็ญญา พลับฉิม, 2559) ภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหาร สถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็ม คักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับ 3 งานบริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ, 2560) ซึ่งภาวะผู้นำทาง วิชาการ นั้นหมายถึงการสร้างบรรยากาศ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการโรงเรียน สามารถทำงานร่วมกัน ทำให้งานด้านการศึกษา ประสบผลสำเร็จ (McEwan, 1998)

การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่ง การยกระดับในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศดั่งที่กล่าวมาข้างต้น จะต้องใช้ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และมีความเข้าใจ เข้าถึงต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ทางการศึกษา ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมภายในสถานศึกษาในการพูดคุยสะท้อน พฤติกรรมกับครูและสนับสนุนด้านการสอนให้กับครู รวมถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองตามความต้องการของ ครูโดยแท้จริง จึงจะสามารถนำพาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดขององค์กร แห่งการเรียนรู้ที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อองค์กรต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งนี้ภาวะผู้นำที่ส่งผล ต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียนและสามารถช่วยแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา คือผู้บริหาร สถานศึกษาแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน

คุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ โดยยึดสมรรถนะสำคัญด้านต่าง ๆ มีคุณธรรมจริยธรรม ที่รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ดังนั้นเงื่อนไขที่สำคัญ ที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เน้น

ประสิทธิผลของการสอน ที่มุ่งต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยเชื่อมโยงผู้เรียนกับบริบทที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิด ทำให้สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่ต้องแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและแสวงหาความรู้เพื่อนำไปลงมือปฏิบัติจนเกิดผลดีต่อตนเองชุมชนและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งการบริหารงานวิชาการนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข เพราะสถานศึกษาจะมีมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาโดยพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการและจะสะท้อนให้เห็นถึงผลคุณภาพของบุคคลที่เป็นผลผลิตจากการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไรร

จากรายงานผลการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบโครงการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสําล่าง ลำพูน พบว่าประเด็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ผ่านมาทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การนิเทศและกำกับติดตาม การพัฒนาและฝึกอบรมผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่องและเรียนรู้ไม่เท่ากัน เด็กนักเรียนที่จำเป็นต้องออกจากระบบการศึกษา เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ในระดับหนึ่ง การช่วยเหลือในระยะยาวเป็นไปค่อนข้างยาก ส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล ผู้บริหารในแต่ละสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานโดยอาศัยเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น ปรับรูปแบบการอบรมและการนิเทศเป็นรูปแบบผสมผสาน ทั้ง Online และ Onsite คัดกรองเด็กที่มีภาวะการเรียนรู้ที่ถดถอย (Learning Loss) และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสําล่าง ลำพูน อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอย่างจริงจัง และขยายความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่ครอบคลุมมากขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสําล่าง ลำพูน, 2565)

เมื่อพิจารณาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาโดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่

จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาด้านการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผล

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน อยู่ในระดับใด
2. คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน หรือไม่ อย่างไร
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจะสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนได้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 จำนวน 45 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,617 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 จำนวน 45 แห่ง รวมทั้งสิ้น 321 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน มีขอบเขตของเนื้อหาที่ทำการศึกษา ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ
- 2.1.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
- 2.1.3 ด้านการนิเทศการสอน
- 2.1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
- 2.1.5 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

2.2 คุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยยึดตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบดังนี้

1) ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและ
การคิดคำนวณ

2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา

3) ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร

5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

6) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

2.2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบดังนี้

1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

4) มีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย
ความสามารถในการดำเนินงานของผู้บริหาร 5 ด้าน ดังนี้

3.1.1 การวางแผนกำหนดภารกิจ

3.1.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน

3.1.3 การนิเทศการสอน

3.1.4 การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3.1.5 การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

3.2 ตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตาม คือ คุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบดังนี้

1) ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและ
การคิดคำนวณ

2) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา

3) ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

6) ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

3.2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบดังนี้

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) นักเรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) นักเรียนมีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
 จำนวน 45 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ภาวะผู้นำทางวิชาการ** หมายถึง พฤติกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมกับครู เช่น ให้คำแนะนำกับครู ให้ผลสะท้อนกลับ เป็นแบบอย่างที่ดี ใช้คำถามจูงใจให้ครูแสดงความคิดเห็น และยกย่องชื่นชมครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ เช่น ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ครู ให้กำลังใจและสนับสนุนให้ออกแบบหลักสูตรใหม่ เพื่อการพัฒนาและใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นสื่อในการตัดสินใจด้านการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ อันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1.1 **การวางแผนกำหนดภารกิจ** หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน

1.2 การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนด้วย

1.3 การนิเทศการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการงานที่มีความต่อเนื่องมาจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ทั้งตรงหรือทางอ้อม มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างเป็นประจำ โดยทำการพิจารณาจากผลทดสอบและแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อน และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงการสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบและใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา

1.5 การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบให้กับนักเรียน มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนดขึ้นในการพัฒนาผู้เรียน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการ อันเกิดจากความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

2.1.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

2.1.3 ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม โดยมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน หรือผลผลิต

2.1.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และการมีคุณธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.1.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่น ๆ

2.1.6 ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือความพร้อมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ

2.2 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก รวมถึงความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มี 4 องค์ประกอบดังนี้

2.2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยม และจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2.2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

2.2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศวัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี

2.2.4 มีสุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมในพื้นที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 45 แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาในจังหวัดลำปางจำนวน 30 แห่ง และสถานศึกษาในจังหวัดลำพูนจำนวน 15 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ในทางด้านวิชาการ

1.1 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

1.2 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

1.3 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

1.4 ผลการวิจัยทำให้ได้ทราบถึงสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

2. ประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศสำหรับการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนได้

2.2 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ทฤษฎี ผลงานวิจัย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยแบ่งได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน
 - 2.1 ความหมายของคุณภาพผู้เรียน
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน
 - 2.3 ความหมายของคุณภาพการศึกษา
 - 2.4 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา
 - 2.5 ความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ “ภาวะผู้นำทางวิชาการ” สรุปไว้ ดังนี้

รุ่งฤดี อุทุม (2559) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก เพื่อจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

บุญพา พรหมณะ (2559) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึงการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษา ในการชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าว จูงใจในการพัฒนา งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

อัจฉรา นิยมภา (2561) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกำหนดพันธกิจการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าวจูงใจหรือชี้แนะให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจ ตระหนัก รวมพลังและสานสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา

ปิยพร บุญใบ (2563) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการในโรงเรียน โดยการกระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอันเกิดผลดีต่อการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรรเพชร ไตรรงค์ (2564) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมหรือ การกระทำต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เพื่อให้ครู มีการจัดเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุยสะท้อนพฤติกรรม กับครู เช่น ให้คำแนะนำกับครู ให้ผลสะท้อนกลับเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้คำถามจูงใจให้ครูแสดง ความคิดเห็น และยกย่องชื่นชมครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ เช่น ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ครู ให้กำลังใจและสนับสนุนให้ออกแบบหลักสูตรใหม่ ประยุกต์ใช้ หลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มารวมใช้ในการพัฒนา และใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นสื่อ ในการตัดสินใจด้านการเรียนการสอนส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดประสิทธิภาพ อันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ ในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร ที่แสดงออกเพื่อจูงใจครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ร่วมกันปฏิบัติงานวิชาการที่ได้รับ มอบหมายโดยเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน และทำให้การบริหารสถานศึกษาสำเร็จ ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

McEwan (1998) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ภาวะผู้นำ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย ครูนักเรียน และหลักสูตร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

Hopkins (2008) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหาร สถานศึกษาสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ครูและนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมหรือ การกระทำต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เพื่อให้ครู มีการจัดเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุยสะท้อนพฤติกรรม กับครู เช่น ให้คำแนะนำกับครู ให้ผลสะท้อนกลับ เป็นแบบอย่างที่ดี ใช้คำถามจูงใจให้ครูแสดง ความคิดเห็นและยกย่องชื่นชมครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ เช่น ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ครู ให้กำลังใจและสนับสนุนให้ออกแบบหลักสูตรใหม่ เพื่อการพัฒนา และใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นสื่อในการตัดสินใจด้านการเรียนการสอนส่งผลให้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ อันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

งานวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพประสบผลสำเร็จได้เนื่องมาจากความสำคัญของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

เพ็ญภา พลับฉิม (2559) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แก่ไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถโน้มน้าวจูงใจหรือชี้นำบุคคลในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ แน่แนว ประสานงานให้ความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

อัจฉรา นิยมภา (2561) กล่าวว่า ความสำคัญในบทบาทหน้าที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นการปฏิบัติงานตามภาระความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเป็นผู้นำทางวิชาการโดยมุ่งหมายให้เกิดคุณภาพกับผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารจัดการโรงเรียน (School management) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนยุทธศาสตร์ วางแผนปฏิบัติการมีความสามารถในการจัดโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุน

การใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้และสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (Curriculum & Instruction Management)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง มีความสามารถในการนิเทศการสอนของครู เน้นความสามารถและคุณภาพในการสอนของครู ประเมินผลการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ประสานงานหลักสูตรออกแบบสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ติดตาม กำกับดูแลการใช้หลักสูตร พิจารณาเวลาการเรียนการสอนโดยทำตัวให้เห็นพบเห็นอยู่เป็นนิจทั้งในโรงเรียนและชุมชน สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และบริหารเวลา กระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอน ทั้งหมดเพื่อเป็นการให้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3. การบริหารตนเองที่ทีมงานและชุมชน (Community Team & Personal Management)

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรม ยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการกระทำของผู้อื่น คิดนอกกรอบพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความเป็นผู้นำความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา (2562) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา และร่วมมือปฏิบัติงานตามภารกิจจนบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชนและสังคม เนื่องจากภารกิจหลักของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญ คือ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการคืออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถโน้มน้าวจูงใจให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่กำกับติดตามให้บุคลากรทำงานเป็นระบบ

สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

การบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการกำหนดพันธกิจ บริหารหลักสูตร นิเทศกำกับติดตาม และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ Griffiths (1956) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความคิดริเริ่มงาน (The School Administrator As an Initiator) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมักจะแสดงพฤติกรรมในด้านริเริ่มงานใหม่ ๆ ขึ้นและมักจะมีแผนงานที่มีระเบียบขั้นตอนไว้เป็นอย่างดี ผู้นำมักจะเป็นคนทำงานหนักอยู่เสมอเพื่อให้งานที่เขาริเริ่มใหม่เหล่านั้นบรรลุผลสำเร็จ ความสุขจะเกิดขึ้นเมื่อเห็นงานใหม่ ๆ ของตนประสบความสำเร็จจนบางครั้งก็ลืมความเหน็ดเหนื่อยเพราะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทางใจ

2. เป็นผู้ปรับปรุงงาน (The School Administrator As an Improver) พฤติกรรมอีกด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกให้เห็น คือ การเปิดและแสวงหาโอกาสให้ครูได้ปรับปรุงตนเองในอาชีพการสอน เขาจะเป็นคนกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ครูให้ทำงานและปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น สนับสนุนบุคลากรให้แสวงหาและปรับปรุงวิธีการทำงานที่ดีกว่าวิธีเดิมอยู่เสมอ เป็นผู้เสนอวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ ให้กับเพื่อนร่วมงาน

3. เป็นผู้ให้การยอมรับ (The School Administrator As a Recognizer) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้ให้กำลังใจ และให้คำชมเชยยอมรับในผลสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน ไม่ฉวยโอกาสเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง เพราะเมื่อบุคลากรทำงานสำเร็จหมายความว่า ผู้บริหารเป็นผู้บริหารที่ดีสามารถบริหารให้บุคลากรทำงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ หน้าที่ของผู้บริหาร คือ พยายามดึงเอาความสามารถของบุคคลที่มีแฝงอยู่ในตัวออกมาใช้ให้ปรากฏ และมองเห็นถึงปัญหาของคนอื่น ๆ ในการทำงานพร้อมกับเราชมเชยและยกย่องเพื่อนร่วมงานต่อหน้าคนอื่น ๆ เมื่อเขาทำงานสำเร็จเพื่อเป็นกำลังใจให้ทำงานอื่น ๆ เพื่อหน่วยงานต่อไป

4. เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ (The School Administrator As a Helper) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องพร้อมเสมอที่จะแก้ปัญหาให้กับผู้ได้บังคับบัญชา เมื่อเขาติดขัด และจะต้องมีความห่วงใยกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือครูใหม่ ๆ หรือครูเก่าที่มีปัญหา มาขอความช่วยเหลือ

5. เป็นนักพูดที่ชำนาญ (The School Administrator As an Effective Speaker) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องสามารถพูดชักจูงให้หมู่คณะปฏิบัติงาน ด้วยความร่วมมือประสานสัมพันธ์กันจะต้องมีความสามารถในเชิงการใช้ภาษา เพราะสิ่งนี้จะสร้างเสน่ห์ ความศรัทธาและความเชื่อถือ อย่างไรก็ตามจะต้องมีความจริงใจในคำพูดด้วย

6. เป็นผู้ประสานงาน (The School Administrator As a Coordinator) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนของทุก ๆ ฝ่ายตามแนวที่ยึดถือในปัจจุบัน ผู้บริหารก็คือผู้ที่สามารถประสานให้คนทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถึงแม้บางเรื่องที่ผู้บริหารยังไม่เข้าใจหรือไม่ถนัด แต่ก็จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่นที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง มาทำงานร่วมกันให้เกิดความสำเร็จของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

7. เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี (The School Administrator As a Social Man) ภารกิจอันหนึ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาคือการเข้าสังคม ผู้บริหารจะต้องอยู่กับคนจำนวนมากมาย ในองค์กรหรือภายนอกองค์กรเพื่อนำบุคคลต่าง ๆ ให้มาสนับสนุนการทำงานของตนในองค์กร ดังนั้น การเข้าสังคมในระดับต่าง ๆ ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และปรับตัวเองให้เหมาะสม อย่างไรก็ตามนักบริหารที่ดีจำเป็นต้องเลือกและใช้เวลาไปกับสังคมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้บริหารบางคนใช้เวลาไปกับสังคมมากเกินไปจนงานประจำต้องเสียไปก็มีอยู่มากดังนั้นจึงควรระมัดระวังที่จะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อเวลาการปฏิบัติงานของตน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ Moomaw (1984) ได้อธิบายเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่ประสบผลสำเร็จ จะต้องยึดหลักการ 5 อย่าง ดังนี้

1. ต้องมีความกระฉ่างชัดในหน้าที่และเป้าหมายของสถาบัน ซึ่งจะเป็นสิ่งนำไปสู่ความชัดเจนในการดำเนินการด้านวิชาการ

2. ต้องพัฒนาครูให้เป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อช่วยในการบุกเบิกความรู้และการปฏิบัติงาน การพัฒนากลุ่มผู้นำอย่างนี้จำเป็นต้องจัดหาแหล่งทรัพยากร เปิดโอกาสในการฝึกและพัฒนา ผู้นำ จัดหาทุนเพื่อพัฒนาผู้นำ อาจเป็นกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาบริการ ช่วยเหลือสนับสนุน

3. ต้องกระตุ้นให้มีความคิดใหม่ ๆ สิ่งที่สำคัญทางวิชาการคือต้องมีความคิดใหม่ ๆ มีการสนับสนุนสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ผู้นำทางวิชาการจึงต้องกระตุ้นให้ทุกคนมีจิตใจที่จะคิด ประดิษฐ์อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมากระตุ้นให้มีการศึกษาทดลองและให้มีการนำไปเผยแพร่

4. ต้องมีการประเมินผลโดยการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการไปแล้ว เพื่อจะได้ปรับปรุงเป้าหมายและนำไปคิดพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ

5. การให้รางวัลสิ่งตอบแทน การได้รับการยอมรับในผลงานมิใช่แต่เพียงเงินเท่านั้น แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ Bossert (1988) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทาง วิชาการควรมี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เน้นเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน การสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผล ตามมาตรฐานเหล่านั้น

2. ให้อำนาจและการตัดสินใจในการประสานงานและดูแลการสอนของครูมากขึ้น

3. มีการบริหารจัดการที่ดี มีนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของครู และประเมินผลการทำงานของครูมากขึ้น

4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ Davis and Thomas (1989) ได้กำหนด ภาวะผู้นำทางวิชาการ ควรมีพฤติกรรม 8 ประการ คือ

1. การยึดหน้าที่ในการปรับปรุงงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สูงขึ้น

2. ความกระตือรือร้นในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3. การติดตามแรงจูงใจให้แก่คณะครูและนักเรียนที่ทำงานด้านวิชาการ

4. การติดตามผลความก้าวหน้าด้านวิชาการ

5. การสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ

6. การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศทางด้านวิชาการ

7. การติดตามการปฏิบัติการสอนของครู

8. การสังเกตวิธีการสอนของครู

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ Glickman (1990) ได้สรุปจาก งานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่ประสบผลสำเร็จประกอบด้วย 3 หมวด ดังนี้

1. พื้นฐานความรู้

1.1 โรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จ

1.2 ศิลปะการพูด

1.3 ปรัชญาและความเชื่อทางการศึกษา

1.4 การพัฒนาการบริการ

1.5 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง

1.6 ทฤษฎีหลักสูตร

2. ภาระหน้าที่

2.1 การอำนวยความสะดวกและการประเมินการสอน

2.2 การพัฒนาผู้ร่วมงาน

2.3 การพัฒนาหลักสูตร

2.4 การพัฒนากลุ่ม

2.5 การวิจัยปฏิบัติการ

2.6 การคงอยู่ของบรรยากาศเชิงบวก

2.4 คณะกรรมการโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ MacNeill (2003) ได้ระบุว่า ผู้นำทางวิชาการ มีพฤติกรรมหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. คำนึงถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียนโดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วม

3. ทำให้ครูและนักเรียนมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อพันธกิจ

4. นำความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน

5. พัฒนาการสอนของครู

6. เปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการบริหาร

7. ใช้ภาวะผู้นำหลายด้านกับครู
8. ให้ความสำคัญแก่การสอนมากกว่าการบริหารทั่วไป
9. สร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน
10. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
11. ทบทวนและปรับปรุงวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ McEwan (2003) ได้กล่าวถึงมาตรฐาน 6 ข้อของความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีดังนี้

1. ใช้วิธีการนำโรงเรียนโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่
2. ตั้งความคาดหวังสูงและมาตรฐานสูง สำหรับการพัฒนาทางวิชาการและการพัฒนาเชิงสังคมของนักเรียน รวมทั้งการปฏิบัติงานของครู
3. ต้องจัดให้มีเนื้อหาสาระและการสอนที่สร้างความมั่นใจได้ว่านักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในระดับที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางวิชาการที่วางไว้
4. สร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสำหรับครูที่ผูกติดกับการเรียนรู้ของนักเรียนและเป้าหมายอื่น ๆ ของโรงเรียน
5. ใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายในการวินิจฉัยเพื่อการประเมิน และนำไปสู่การปรับปรุงการสอน
6. มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างกระตือรือร้น เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกันต่อความสำเร็จของนักเรียนและโรงเรียน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นการอธิบายเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการที่ประสบผลสำเร็จเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเข้าใจในภาระงาน มีทักษะความสามารถในการแสดงออกอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่ทรงคุณค่า และมีวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ มีความเข้าใจขอบข่ายโครงสร้างทางการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนในทางที่ดี

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

พัชรภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพกำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปี

3. การนิเทศการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนตามหลักการนิเทศแบบสอนและการนิเทศแบบเพิ่มพูนศักยภาพ

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหานักเรียนที่เรียนอ่อนและส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกในการใช้ และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน

เพ็ญนภา พลับฉิม (2559) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. การวางแผน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน นโยบาย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การจัดการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุมทรัพยากร การจัดการให้บุคลากร

ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการควบคุมดูแลและกำกับเพื่อให้การบริหารบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. การนิเทศ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากร ดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียนผู้ปกครอง และชุมชน

จริยาภรณ์ พรหมมิ (2559) นำเสนอว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน 3 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการนิเทศและประเมินผล ด้านการสอน ด้านการประสานงาน การใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการควบคุมที่ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนา และสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา ในการจูงใจผู้ร่วมงานให้แสดงออกในทางปฏิบัติถึงความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มี 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดพันธกิจ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย และจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กร เป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ

2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน

3. ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศการสอน การดำเนินการวางแผนการนิเทศ และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน

4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมความพร้อมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน

5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศของโรงเรียน เป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ มีการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัด

สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

วิภัสสร ชุ่มจิตร (2562) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศึกษาไว้ 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน และการนิเทศการศึกษา

ปิยพร บุญใบ (2563) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการในโรงเรียน โดยการกระตุ้น ส่งเสริม พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การกำหนดภารกิจของโรงเรียน เป็นการกำหนดภาพอนาคตที่องค์กรมุ่งมั่นที่จะบรรลุโดยผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการและร่วมกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ รวมถึงประเมินผลความก้าวหน้าตามภารกิจของโรงเรียน

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการ การจัดการด้านการเรียนการสอนมีความรู้ในทฤษฎีและปรัชญาของหลักสูตรมีความเข้าใจในกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรแต่ละประเภทมีความตระหนักถึงกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการซึ่งการเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่เป็นระบบ และชัดเจนเกี่ยวกับองค์กรและจุดมุ่งหมายขององค์กรที่จะทำให้ทุกฝ่ายเกิดความมั่นใจได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผล

3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้ เสริมสร้างทักษะ ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาตนเองทุก ๆ ด้าน

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) และแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมียุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

5. ด้านการนิเทศการศึกษา

6. ด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้และนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงตามความมุ่งหวังของสังคม

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีการจัดเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมกับครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นเลิศทางด้านวิชาการได้ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนจะบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. การวางแผนกำหนดภารกิจ
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน
3. การนิเทศการสอน
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

Ubben and Hughes (1987) กล่าวถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
2. เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
4. กำหนดเป้าหมายเฉพาะเจาะจง

ด้านการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่

1. นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้
2. สร้างระบบการให้รางวัลในสถานศึกษา
3. สร้างบรรยากาศที่มีความเป็นระเบียบ
4. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

Glickman (2001; อ้างถึงใน กัญญ์วรา เครือหงษ์, 2556) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอันเป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ ด้านทักษะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge base) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

- 1.1 โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ (effective school literature) เป็นความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่สนับสนุนโดยการวิจัย ซึ่งงานวิจัยเป็นงานชิ้นสำคัญ ๆ ทุกงานต่างบันทึกลักษณะพิเศษของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลว่า คณะครูต่างมีความเห็นพ้องในจุดประสงค์เดียวกัน และมีความเชื่อมั่นในความสำเร็จ การที่ลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูในโรงเรียนรับรู้ว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ยิ่งใหญ่และทำงานเพื่อการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วย การมีพันธกิจที่ชัดเจน และเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง ตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับครู และนักเรียนไว้สูง มีการติดตามความก้าวหน้า

ของนักเรียนอยู่เสมอ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และเน้นให้ความสำคัญกับการบรรลุทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน

1.2 การสอนที่มีประสิทธิภาพ (research on effective teaching) การสอนที่มีประสิทธิภาพที่สนับสนุนโดยการวิจัย ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้นำทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผลจะบอกให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบถึงวิธีการที่ทำให้การสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย ถึงแม้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะไม่ได้บอกถึงวิธีที่ดีที่สุด เนื่องจากขึ้นอยู่กับเป้าหมายของโรงเรียนแต่ละแห่งที่จะต้องเลือกวิธีที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนของตนเอง เช่น การตั้งเป้าหมายให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ที่สูง ผู้นำทางวิชาการต้องมีตัวอย่างงานวิจัยทางการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับเป้าหมายดังกล่าวได้ ดังนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผลจึงเป็นหนทางที่เหมาะสมชัดเจนเป็นรูปแบบโดยตรงของการสอนและเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลสำหรับการนำมาใช้ทางชั้นเรียน ซึ่งเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1.3 ปรัชญาและความเชื่อในการจัดการศึกษา (education philosophy and belief) หมายถึง ปรัชญา และความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกิดจากการนำองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และการสอนที่มีประสิทธิผลบรรจุลงในปรัชญา และความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ปรัชญาสารัตถนิยม (essentialism) ปรัชญาประสบการณ์นิยม (experimentalism) และปรัชญาอัตนิยม หรืออัตถิภาวนิยม (existentialism) ปรัชญาและความเชื่อในการจัดการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการนิเทศภายในของครู คือ จะควบคุมความเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ในการนิเทศภายใน

1.4 พัฒนาการทางการบริหาร (administrative development) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางการบริหารโรงเรียนในด้านพฤติกรรม การบริหารนโยบายการปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน การจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการ และทักษะทางวิชาการ การพัฒนา และการดำเนินงานตามแผนความรู้ดังกล่าว สอดคล้องกับนักวิจัยส่วนใหญ่ที่ยอมรับว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ริเริ่มบทบาทในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้ช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งระดับของบทบาทเหล่านั้นเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของโรงเรียน บทบาททางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล

ของโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมของผู้บริหาร การบริหารงาน นโยบายการปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการและทักษะทางวิชาการ การพัฒนาและการดำเนินงานตามแผน

1.5 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (change theory) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลง เนื่องจากในขณะที่บุคคลทั่วไปไม่ต้องการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมุ่งมั่นในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนความเชื่อความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 1 ขั้นตอน คือ ความพอใจ ความยุ่งเหยิง ความสับสน การริเริ่มใหม่ ความพอใจ คือความรู้สึกจะมีการเปลี่ยนแปลง ความยุ่งเหยิง คือความรู้สึกขณะที่เริ่มมีคำถามเข้ามาความสับสน คือความรู้สึกเมื่อมีคำตอบเข้ามา การริเริ่มใหม่ คือความรู้สึกเมื่อได้รับคำตอบเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้ว่าขั้นตอนทั้งสี่ของสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงสามารถควบคุมได้โดยผู้บริหารสถานศึกษา แต่สำหรับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องอาศัยวิธีการ และขั้นตอนในการกำหนดทิศทางที่เหมาะสมต่อสภาพของการเปลี่ยนแปลง คือ การสร้างความสัมพันธ์เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบของการเปลี่ยนแปลงกับลูกค้า หรือผู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์ปัญหา การเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่ตรงประเด็น การรักษามาตรฐาน และการริเริ่มใหม่

2. ด้านภาระหน้าที่ (tasks) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ข้างต้น ประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้คือ

2.1 การนิเทศภายในและการประเมินการสอน (instructional evaluation supervision) หมายถึง การนิเทศภายในในห้องเรียน เพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งหนทางที่สามารถช่วยเหลือครูปรับปรุงการสอนได้ดี คือรูปแบบการนิเทศภายในแบบคลินิกโดยผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศแบบคลินิกอย่างน้อยที่สุดปีละ 2 ครั้ง ขั้นตอนการนิเทศภายในแบบคลินิกประกอบด้วยขั้นประชุมครูก่อนการสังเกตการณ์สอน ขั้นสังเกตในห้องเรียน ขั้นการอธิบายผลการสังเกต ขั้นการประชุมนิเทศและขั้นวิจารณ์การสอน ซึ่งการนิเทศภายในและการประเมินผลการสอน เป็นภาระหน้าที่ปฏิบัติได้โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่จริงใจกับครูและปฏิบัติตนให้เป็นที่ไว้วางใจ

2.2 การพัฒนาทีมงาน (staff development) การพัฒนาทีมงานเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงการสอนของครู ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความหมาย เนื่องจากการศึกษาเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่หาแนวทางในการจัดการศึกษาไปพร้อมกับการได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องของครูด้วย ซึ่งแนวทางดังกล่าวสามารถทำได้โดยการจัดบริการการศึกษาในโรงเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมพบปะทีมงาน การเยี่ยมเยียนโรงเรียนจัดกิจกรรมการอ่านเกี่ยวกับวิชาชีพ เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิผล ควรเป็นกิจกรรมเพื่อการติดตามช่วยเหลือครูเป็นกิจกรรมที่มีความชัดเจนต่อเนื่อง ตรงประเด็น และส่งผลต่อการสอน เป็นกิจกรรมเพื่อการติดตามช่วยเหลือครู เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการสังเกตระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย ควรมีการประชุม และวิเคราะห์ทักษะที่ใช้ในการประชุมปฏิบัติการเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับประสบการณ์ในชั้นเรียน และปรับปรุงทักษะต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมครูในการเป็นผู้นำ และเป็นกิจกรรมซึ่งครูมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.3 การพัฒนาหลักสูตร จากสภาพของการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บทบาทของผู้นำทางวิชาการกลายเป็นบทบาทที่สำคัญมากขึ้น เนื่องจากประสิทธิผลของการศึกษาเป็นประเด็นที่ซับซ้อน ผู้นำทางวิชาการจึงต้องเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2.4 การพัฒนากลุ่ม การพัฒนากลุ่มเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญในการนำไปสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการ การเรียนรู้ทักษะของการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลของกลุ่ม รูปแบบของผู้นำกลุ่มความคิดของการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและการแก้ปัญหาความขัดแย้งไปใช้ในการพัฒนากลุ่ม

2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยเหล่านั้นไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้สามารถวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองได้

2.6 การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นภาระหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะมีผลต่อขวัญกำลังใจที่ดีของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงขึ้น การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากผู้บริหาร และทีมงานในโรงเรียนเพื่อแยกแยะระหว่างปัจจัยที่สร้างสรรค์ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และพิชิตปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางบรรยากาศในการเรียนรู้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน

2.7 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน โรงเรียนเป็นหัวใจของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่มีประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถมีบทบาทในการนำชุมชน ชุมชนสามารถเป็นผู้สนับสนุนบรรยากาศในการเรียนรู้ในโรงเรียนได้หลายทาง เช่น เป็นอาสาสมัครช่วยงานภายในโรงเรียน เป็นวิทยากรในชั้นเรียน เป็นที่ปรึกษาในโรงเรียน เป็นต้น การที่ผู้ปกครองสนใจในการศึกษาของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการเปิดโรงเรียนสู่ชุมชนให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกระทำการของโรงเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนตลอดจนให้คำแนะนำบทบาทของ ผู้นำโรงเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยการใช้เอกสารการเยี่ยมบ้าน การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

3. ด้านทักษะที่จำเป็น (skill needed) ในการนำความรู้ไปสู่การพัฒนาพฤติกรรม การปฏิบัติงานที่สมรรถภาพผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะภาวะผู้นำ และทักษะทางเทคนิค ทักษะภาวะผู้นำ ประกอบด้วยทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านบุคคล ทักษะการนิเทศภายในและทักษะการแนะแนวทางการตัดสินใจของกลุ่ม ส่วนทักษะทางเทคนิค ประกอบด้วย ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการประเมินผล และการวางแผน ทักษะการสังเกตและทักษะการวิจัยและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการติดต่อสื่อสารเป็นทักษะของผู้นำทางวิชาการที่มีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาใช้เวลาประมาณ 70-80% ของเวลาทำงานในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เวลาดังกล่าว จะใช้เวลาในการฟัง การพูด การเขียนและการอ่าน ซึ่งตามปกติในการฟัง ผู้ฟังมักจะไม่ใช่สิ่งที่ผู้พูดพูดทั้งหมด แต่จะรับรู้ได้ประมาณ 1 ใน 4 ส่วน ดังนั้นการฟังที่มีประสิทธิภาพ

จึงเป็นการฟังอย่างเอาใจใส่ต่อสิ่งที่ผู้พูด พูด ฟังอย่างมีจุดประสงค์โดยการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งผลลัพธ์ก็คือความเข้าใจ

3.2 ทักษะด้านบุคคล ทักษะด้านบุคคลเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำทางวิชาการ และเป็นทักษะที่ชี้ขาดความสำเร็จของตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่งานนักเรียน เป็นต้น ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำเป็นผู้กำหนดทิศทางโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น จะต้องประกอบด้วย 4 ประการที่จำเป็น คือ ความเชื่อถือ หรือความไว้วางใจ การจูงใจ การกระจายอำนาจ และความเป็นเพื่อนในอาชีพเป็นการส่งเสริมแลกเปลี่ยนความคิด การเป็นผู้ช่วยในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพซึ่งส่งผลกระทบต่อนักเรียน

3.3 ทักษะการนิเทศภายใน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเลือกใช้วิธีการนิเทศภายในในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งในการทำงานร่วมกับครู แต่ละบุคคลหรือแต่ละกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดวิธีการที่เหมาะสมที่สุด วิธีการดังกล่าวมีทั้งการนิเทศภายในทางอ้อม การนิเทศภายในแบบร่วมมือไปจนถึงการนิเทศภายในแบบเป็นทางการ

3.4 ทักษะการตัดสินใจร่วมกัน เป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้อธิบายว่าทำอะไรจึงจะเกิดการตัดสินใจร่วมกันขึ้นได้ในการตัดสินใจร่วมกันนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้วิธีการเพื่อที่จะให้แนวคิด นโยบาย เป้าหมายในการทำงานเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของกลุ่มผู้บริหาร ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจ วิธีการดำเนินงานร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจประกอบด้วย การตัดสินใจข้างเดียว และการตัดสินใจที่มีการปรึกษาหารือ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเลือกใช้แนวทางในการตัดสินใจให้เหมาะสม

3.5 ทักษะการกำหนดเป้าหมาย หรือทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์เป็นสมรรถภาพในการสร้างมโนคติ และการถ่ายทอดความต้องการให้เกิดมโนคตินั้นอย่างเหมาะสม โดยการชักจูงให้บุคคลอื่นพิจารณาเป้าหมาย และร่วมกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นจนทำให้วิสัยทัศน์ หรือเป้าหมาย นั้นถูกกำหนดและควบคุมจนกลายเป็นการตั้งมั่น การพิจารณาการกำหนดวิสัยทัศน์ สามารถพิจารณาได้ตามขอบวนการต่อไปนี้ คือ การกำหนดมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค การกำหนดกลยุทธ์สำหรับเอาชนะอุปสรรค และการวิเคราะห์การทำงาน เพื่อให้เป้าหมายหรือวิสัยทัศน์เป็นผลสำเร็จ

3.6 ทักษะการวัดผลและการวางแผน ทักษะการประเมินผลและการวางแผนเป็นทักษะที่ใช้ในการประเมินผล และการวางแผน และวางแผนการประเมิน เพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การใช้เวลาสำหรับการวางแผน การประเมินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงในองค์กรโครงสร้างขององค์กร จุดอ่อน กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้น ในการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ไปสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลข่าวสารซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับโรงเรียน

3.7 ทักษะการสังเกต เนื่องจากครูเป็นผู้มีส่วนร่วมที่มีสมรรถภาพในองค์กร การผู้บริหารสถานศึกษาสามารถอำนวยความสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นผู้จัดเตรียมให้ผลสะท้อนกลับต่อครู โดยวิธีการสังเกตที่เกิดประโยชน์

3.8 ทักษะการวิจัยและการประเมินผลในการวิจัย การประเมินผลที่ดี ควรมีความชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะต้องวิเคราะห์ความสำเร็จของโปรแกรมการสอน และกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นสำหรับการทำให้โปรแกรมการสอนเป็นผลสำเร็จ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโปรแกรมการสอนจะต้องทำบนพื้นฐานของข้อมูลที่กว้างขวาง ครอบคลุมและเชื่อถือได้ของสถานศึกษา

Van and Kruger (2003) กล่าวถึง ภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีดังนี้ 1) กำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ องค์กรประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของนักวิชาการ สามารถสรุปเป็นข้อมูลตามตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการ

แหล่งแนวคิด ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งแนวคิด											
	พัชราภรณ์ จันทร์พหล (2559)	เพ็ญนภา พลับฉิม (2559)	จริยาภรณ์ พรหมณี (2559)	เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ(2560)	วิภัสสร ชุ่มจิตร์ (2562)	ปิยพร บุญใบ (2563)	กรรณกาญจน์ อรุณเมฆ (2564)	ธนิศ รัตนศักดิ์ดา (2565)	Glickman (2001)	Ubben and Hughes (2001)	Van and Kruger (2003)	ความถี่
1. การวางแผนกำหนด ภารกิจ	√	√	√	√		√		√			√	7
2. การจัดการหลักสูตร และการสอน	√		√	√	√	√		√	√	√	√	9
3. การนิเทศการสอน	√	√		√	√	√		√			√	7
4. การประเมินผลและ ตรวจสอบ	√		√	√		√		√			√	6
5. การจัดบรรยากาศที่ ส่งเสริมทางวิชาการ	√	√	√	√	√			√	√		√	8
6. การวิจัย		√							√			2
7. การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน							√			√		2
8. การกำหนดเป้าหมาย			√		√					√		3
9. การสื่อสารสร้างความ เข้าใจ			√									1
10. การพัฒนาครูแกนนำ							√	√				2
11. การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน									√			1
12. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้						√						1
13. การประกันคุณภาพ การศึกษา						√						1

จากตาราง 1 การสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้ให้นิยามแตกต่างกันออกไป สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 60 ระดับ 6 ขึ้นไป เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

1. การวางแผนกำหนดภารกิจ
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน
3. การนิเทศการสอน
4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
5. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

1. การวางแผนกำหนดภารกิจ

พัชรภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ในขณะที่ เพ็ญญา พลับฉิม (2559) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน นโยบาย ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้ง เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กรเป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ในทำนองเดียวกัน ขณะที่ McEwan (1998) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ และดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวางแผนกำหนดภารกิจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตงานที่รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์

ยุทธศาสตร์ นโยบาย และดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมายและจุดเน้นที่เน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน

2. การจัดการหลักสูตรและการสอน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพกำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดปีในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมายโครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตรการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน ในขณะที่ Hallinger and Murphy (1985) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน และการประสานการจัดการเรียนการสอนจำแนกเป็น 3 ด้านคือ 1) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน 2) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และ 3) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อีกทั้ง Ubben and Hughes (1987) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอนเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในขณะเดียวกัน Krug (1992) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน จัดเป็นบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนอีกด้วย การมีพื้นความรู้ที่กว้างของผู้บริหารถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารควรจะสามารถให้ข้อมูลและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้

มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่าย รายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนด้วย

3. การนิเทศการสอน

เพ็ญญา พลัฒิม (2559) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ความสามารถของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของ นักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน อีกรัตน์ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศ การสอน การดำเนินการ วางแผน การนิเทศ และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ให้โอกาสครูได้พัฒนา วิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียนในขณะเดียวกัน Krug (1992) กล่าวถึง การนิเทศการสอนถือว่าเป็นวิธีในการพัฒนาครูอย่างจริงจัง ไม่ใช่การนิเทศตามสภาพปัญหา การประเมินการดำเนินงานเป็นการประเมินย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไป ช่างหน้าจึงต้องใส่ใจเรื่องการนิเทศนี้ให้มากกว่าทำอะไรอยู่ตอนนี้ไม่ใช่การมองสิ่งที่ทำไปแล้วที่ ผ่านมา ผู้นำต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง พฤติกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการงานที่มีความต่อเนื่องมาจากการบริหารหลักสูตรและ การสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และการประเมินการสอน ของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้

โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษาด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัว of ครูแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

พัชราภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ทั้งตรงหรือทางอ้อม นำผลการตรวจสอบมาแก้ปัญหาที่เรียนอ่อนและส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา ในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหาร ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน ในขณะที่ Ubben and Hughes (1987) กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อีกทั้ง Krug (1992) ได้กล่าวถึง การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน จะต้อง มีหลากหลายวิธีในการประเมินความก้าวหน้าและทำอย่างเป็นประจำ ผู้บริหารนั้นมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลในการช่วยเหลือครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน แม้ว่าผู้บริหารจะไม่สามารถตีความการประเมินผลในโรงเรียนได้ทุกครั้ง แต่ควรจะระบุชัดเจนว่าคาดหวังให้มีการทดสอบตีความ และสนองตอบกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทั้งตรงหรือทางอ้อม มีวิธีในการประเมินความก้าวหน้าที่หลากหลายและทำอย่างเป็นประจำ โดยทำการพิจารณาจากผลทดสอบและแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เรียนอ่อน และส่งเสริม

สนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี รวมถึงการสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบและใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา

5. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ

พัชราภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ให้สะดวกในการใช้และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียนในขณะที่ เพ็ญภา พลับนิม (2559) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ ส่งเสริมและพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในทำนองเดียวกัน เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดบรรยากาศของโรงเรียนเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ มีการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูอีกทั้ง Hallinger and Murphy (1985) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ 1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน 2) การดูแล เอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด 3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ 6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ในขณะเดียวกัน Ubben and Hughes (1987) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในขณะที่ Krug (1992) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการจะช่วยดึงพลังของนักเรียนและครูออกมา โดยมีหลายวิธีที่จะทำให้ทำได้ เช่น การจัดให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบ จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้เข้าใจว่าสิ่งที่ดีที่สุด คือ การที่แต่ละคนทำส่วนของตนอย่างดีที่สุด เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังกับนักเรียนสูง อีกทั้ง McEwan (1998) กล่าวถึง

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบในการปฏิบัติสู่ภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัด ห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกต่อการใช้งานและมีจำนวนเพียงพอ การจัด แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาที่มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบให้กับนักเรียน มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียน อย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา และ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน

ความหมายของคุณภาพผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) กล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียน เกิดจากปัจจัยต่างๆ ประกอบไปด้วย

1. นักเรียนเก่ง (Smart Student) คือ เป็นผู้ที่มีความสุขที่เหมาะสมตามวัย (Well Being Person) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learner Person) เป็นผู้ที่ดีริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม (Initiative and Innovative) เป็นผู้ที่มีความเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี (Good Citizen And Global Citizen) มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance)
2. ครูเก่ง (Smart teacher) ได้แก่ ครูผู้เรียนรู้ตลอดเวลา (Learning Teacher) มีจิตวิญญาณความเป็นครู (Engaged Teacher) เป็นครูผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Teacher) เป็นครูผู้ใช้เทคโนโลยี(IT & Digital Skills) มีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Teaching and Learning Skills) และมีทักษะทางวิชาการและการเรียนการสอน (Academic Instructional Skills)
3. หัวหน้าสถานศึกษาเก่ง (Smart Principal) ได้แก่ การเป็นผู้คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม (Strategic Thinking & Innovation) การสร้างความเป็นเลิศส่วนบุคคล(Personal Excellence) การมีภาวะผู้นำทางวิชาการและการจัดการเรียนการสอน (Academic and

Instructional Leadership) มีความสำคัญควรรับผิดชอบ (Accountability) และมีการบริหารแบบร่วมมือ (Collaborative Management)

4. โรงเรียนเก่ง(Smart School) ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance School) โรงเรียนสร้างนวัตกรรมรูปแบบใหม่ (Innovative School) เป็นโรงเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในด้านสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Learning Environment School) โรงเรียนชุมชนร่วมพัฒนา (Community Engagement) และโรงเรียนนิติบุคคลสมบูรณ์แบบ (Autonomous School)

5. สำนักงานเขตเก่ง (Smart Area) ได้แก่ มีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance Area) มีการบริหารงานเชิงบูรณาการ (Integrated Change management) สำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ (Innovative Area) ใช้การวิจัยและพัฒนาในการขับเคลื่อนคุณภาพ (R & D Area) การกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ (Monitoring and Evaluation) และสุดท้ายคือ

6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเก่ง (Smart OBEC) ได้แก่ การบริหารงานเชิงบูรณาการ (Good Governance and Integrated Management) การจัดการข้อมูลสารสนเทศ (Information System & Data analysis) นโยบายการบริหารและการกระจายอำนาจที่ชัดเจน (Smart and Decentralize policy) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลอย่างเป็นระบบ (Monitoring Evaluation and Reporting) ความสามารถในการปรับตัวขององค์กร (Change Management) ใช้การวิจัยและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพ (R & D) และสำนักงานอัจฉริยะ (Smart)

โรงเรียนนานาชาติ เอ็มไอที กูรูกุล (MIT Pune's Vishwashanti Gurukul, an IB World School) (2021) กล่าวถึง คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะดังนี้ 1) การมีวินัยวินัยเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตของนักเรียนช่วยให้พวกเขาจัดการงานและรักษาความสม่ำเสมอในการทำงานและในการจัดการเวลาได้ดี 2) การมีความขยัน นักเรียนควรตั้งใจเรียนหรือทำงานใด ๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างแข็งขัน เขาควรพร้อมที่จะทำงานหนักเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นี้เป็นคุณสมบัติหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสม่ำเสมอและจัดการผลิตภัณฑ์ประจำวันพร้อม 3) การตรงต่อเวลา เวลาคือเงิน นักเรียนทุกคนต้องใช้เวลา ไม่ใช่งานง่ายที่จะตรงต่อเวลา แต่คนที่มีคุณสมบัตินี้จะประสบความสำเร็จในชีวิต การอยู่ในชั้นเรียนตรงเวลาและทำการบ้านและกิจกรรมอื่น ๆ ตรงเวลาช่วยให้นักเรียนประหยัดเวลาและลงทุนใน

สิ่งที่เกิดประโยชน์ 4) การมีความเคารพนับถือ การแสดงความเคารพต่อครู เจ้าหน้าที่โรงเรียน รุ่นพี่ และเพื่อนนักเรียน เป็นสัญลักษณ์ของนักเรียนที่ดี อันที่จริงนักเรียนเหล่านั้นกลับกลายเป็นบุคคลที่ถ่อมตัวและมีมารยาท พวกเขาเคารพและเป็นที่รักของทุกคน 5) สามารถทำงานเป็นทีมได้ นักเรียนที่ดีคือผู้ที่สามารถทำงานเป็นกลุ่ม จูงใจผู้อื่น และให้ผลผลิตที่มีประสิทธิผล การเป็นคนคิดบวก ช่วยเหลือดี ให้ความร่วมมือ และเป็นมิตรล้วนเป็นคุณลักษณะของนักเรียนที่ดี นักเรียนเหล่านี้จะกลายเป็นผู้เล่นในทีม และเป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยมเมื่อโตขึ้น 6) การมีความมั่นใจ คุณสมบัตินี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ และเขาเชื่อในความสามารถของเขา การมีเสียงที่ชัดเจนท่ามกลางฝูงชนโดยไม่ลังเล คือสัญญาณของนักเรียนที่ดีและเป็นผู้นำในอนาคต 7) มีความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบคือคุณสมบัตินี้ที่นักเรียนที่ดีต้องมี แสดงให้เห็นว่าสามารถมอบงานใด ๆ ให้กับนักเรียนได้ และเขาจะทำมันโดยไม่ล้มเหลว

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นในการพัฒนาผู้เรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียน ไว้ดังนี้ คือ ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิด การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น

1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ

ใคร่ครวญ ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็นแนวความคิด โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต

1.4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเอง และสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม

1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เรียนบรรลุและมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่นๆ

1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น การทำงานหรืองานอาชีพ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมีพฤติกรรม เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้ง ภูมิปัญญาไทย

2.3 ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี

2.4 มีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นในการพัฒนาผู้เรียน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะทางด้านวิชาการ อันเกิดจากความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิด คำนวณ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจำแนกแยกแยะ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการรวบรวมความรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองและการทำงานเป็นทีม โดยมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อาจเป็น แนวความคิด โครงการ ครงงาน ชิ้นงาน หรือผลผลิต ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และการมีคุณธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งมีความก้าวหน้าในผลการทดสอบระดับชาติ หรือผลการทดสอบอื่น ๆ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการจัดการเจตคติที่ดี พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือความพร้อมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม

ค่านิยม จิตสำนึก รวมถึงความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มี 4 องค์ประกอบดังนี้ การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรม เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการยอมรับและอยู่ร่วมกัน บนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี มีสุขภาพะทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง การที่ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม มีการแสดงออกอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น อย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

ความหมายของคุณภาพการศึกษา

Cheng and Tam (1997) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาโดยใช้กรอบความคิดของวิธีการเชิงระบบ และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQM) ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นคุณลักษณะของกลุ่มองค์ประกอบของปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของระบบการศึกษา โดยดำเนินการให้บรรลุตามความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก แต่คุณภาพการศึกษาถือเป็นแนวคิดที่มีหลายมิติ และไม่สามารถที่จะประเมินโดยใช้ตัวชี้วัด เพียงตัวเดียว ทั้งนี้เพราะความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีหลากหลายจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากสำหรับสถาบันการศึกษาที่จะทำให้บรรลุความคาดหวังของทุกฝ่ายในเวลาเดียวกัน

Whatmough (1994) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา คือ การพิจารณาคุณภาพจากทัศนะของบุคคล 2 กลุ่ม นั่นคือ ผู้มารับบริการ และนักการศึกษา หากการจัดการของสถานศึกษาสามารถทำให้ผู้มารับ บริการเกิดความพึงพอใจก็หมายความว่ามีความคุณภาพตามทัศนะที่หนึ่ง นอกจากนี้การจัดการศึกษาต้อง สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งในประเด็นหลังนี้ จะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในทัศนะของนักการศึกษา

รัตนา ดวงแก้ว (2556) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาไว้ว่า คุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน ทำให้

เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่าคุณภาพการศึกษาคือคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผล ต่อคุณภาพการศึกษาของไทย ประกอบไปด้วยดังนี้ 1) หลักสูตรของการจัดการเรียนการสอนเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ขาดการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และไม่สร้างการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มโครงการหรือวิทยาการกระบวนการ 2) การใช้ระบบประเมินการจัดการศึกษาแบบเน้นได้เน้นตกเป็นหลักละเลยคุณค่าการประเมินเพื่อพัฒนา 3) การใช้ระบบการเลื่อนวิทยฐานะครูแบบ “ทำผลงาน” ซึ่งปรากฏในกระดาษมากกว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 4) การเข้าสู่ตำแหน่งและการดำรงผู้บริหารโรงเรียนมีแนวคิดที่ไม่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมทั้งการเรียกร้องและการจ่ายเงินเพื่อตำแหน่งทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับสูง จนถึงระดับปฏิบัติการทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารไม่ได้มาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตามผลงานที่สำคัญ คือ การเมือง เขาแสวงหาผลประโยชน์จากวงการการศึกษา โดยหัวใจของการยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง (Quality & Equity) ต้องทำ 1 อย่าง คือ 1) Accountability ที่ต้องเปลี่ยนจุดความรับผิดชอบจากรับผิดชอบต่อหน่วยเหนือไปสู่รับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครองและรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 2) จัดให้มี Freedom หรืออิสรภาพของโรงเรียน ด้านการใช้งบประมาณ และด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเป็นอิสรภาพที่มีการตรวจสอบ เพื่อให้บรรลุการศึกษาที่มีเป้าหมายพัฒนาความสามารถและความเป็นมนุษย์ ต้องตีความเป้าหมายนี้ให้ชัด โดยที่มีผลการวิจัยมากมายเป็นเวลากว่าสิบปี สรุปออกมาเป็นหนังสือ 21st Century Skills ที่แปลเป็นไทยในชื่อ ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาการศึกษาไทย เพื่อศตวรรษที่ 21 สรุปได้สั้นๆ ว่าต้องเรียนให้บรรลุทักษะ (ในการใช้ความรู้) ไม่ใช่แค่มีความรู้ที่จำได้ที่เรียกว่าทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบ PBL และครูต้องรวมตัวกันเรียนรู้วิธีทำหน้าที่ครู ที่เรียกว่า PLC

จากความหมายเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและต้องเรียนให้บรรลุทักษะ ให้เกิดผลอย่างยั่งยืนแก่ผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและสามารถสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติกระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา เพื่อการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประกันคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาจึงไม่ได้หมายถึงระดับคุณภาพด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แต่รวมถึงผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียน โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการ จัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ กระบวนการบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาชาติ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้าง คนไทย 4.0 ที่แตกต่างด้านท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติ ต่าง ๆ ได้

จากความหมายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง กระบวนการและผลผลิตของการจัดการศึกษา ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพเพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนา การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด นอกจากนี้การกำหนดมาตรฐานยังเป็นการกำหนดความคาดหวังที่ชัดเจนให้กับครู

ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการร่วมมือรวมพลังเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน ต้องรับรู้และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุ ถึงเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ที่เกิดขึ้น

มาตรฐานการศึกษามีประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้เรียน ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเองตามความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติว่าต้องการคนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร จะทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้มีคุณสมบัติ ตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนด
2. ครู ใช้มาตรฐานเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองตามคุณลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานที่ กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้
3. ท้องถิ่นและสถานศึกษา ใช้มาตรฐานเป็นแนวทางร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้ บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้
4. พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้นำชุมชน ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ ประชาชนได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้คนไทยใน ท้องถิ่น เข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ได้ ตามมาตรฐานที่กำหนด
5. ประเทศชาติ ใช้มาตรฐานเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบ การศึกษาขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน สู่เป้าหมายเดียวกันและทำให้เกิดภาพการจัดการศึกษาที่มี ความหมาย

จากความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็น มาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยองค์รวมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู ท้องถิ่น สถานศึกษา ผู้ปกครอง และประเทศชาติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ

พัชราภรณ์ จันทพล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอของครุฑสังข์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอของครุฑสังข์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก จำแนกตามประเภทโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การบริหาร และประเภทของบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอของครุฑสังข์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนการสอน และด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอของครุฑสังข์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ประเภทโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังเกตสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังเกตสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยสอบถามความคิดเห็นจากครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2559 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังเกตสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการกำหนดพันธกิจ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังเกตสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังเกตสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตาม

ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู
- 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ
- 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น มีการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการหลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นที่เอื้อกับบริบทของสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และเต็มความสามารถ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่มีมาตรฐาน สนับสนุนให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและตัดสินผลการเรียน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางวิชาการของครู ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร

นรัชย์ ภัคดีศุภผล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และแต่ละองค์ประกอบมีด้านที่มากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียนด้านการเป้าหมายของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 2) ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน และ 3) ครูที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ในการทำงานที่ต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุพล พรเพ็ญ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร 2) คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ คุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จันทร์ทิพย์ จามิตร โสภณ เพ็ชรพวง และบรรจง เจริญสุข (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการและพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยใช้การบริหารงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพการ เรียนการสอน คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน พบว่า คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกใน ระดับสูง ($r = .51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศและ มาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดและนักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากล

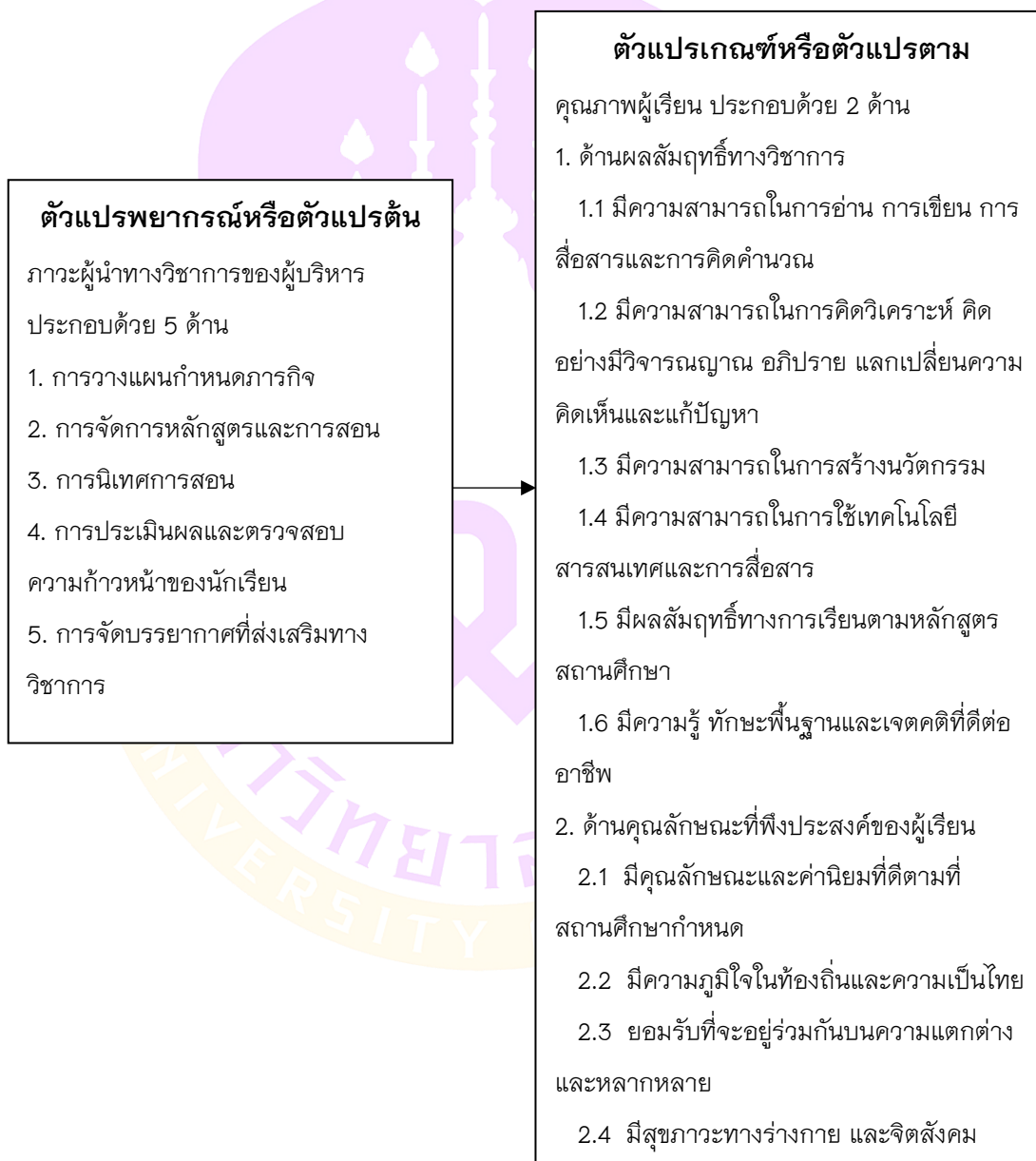
ปิยพร บุญใบ, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และฤทัยทรัพย์ ดอกคำ (2564) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการ ยกกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชัยมงคล บุญชัย และจารุวรรณ เขียวน้ำซุม (2564) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในโลกยุคผันผวน และ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางการศึกษาที่พึงประสงค์โลกยุคผันผวนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการและพัฒนาวิชาชีพของครู ด้านการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านการกำหนดเป้าหมายและการนำไปสู่การปฏิบัติของโรงเรียน โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 79 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง 0.66–0.85

กิตติศักดิ์ แวงดา, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และไพฑูรย์ พวงยอด (2566) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตาม สถานภาพและขนาดโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 จำแนกตาม สถานภาพและขนาดโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 4) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ในเชิงบวก ($r_{xy} = 0.88$)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตามได้จากมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยมีกรอบคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 จำนวน 45 แห่ง รวมทั้งสิ้น 1,617 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 จำนวน 45 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (สุทนต์ ศรีไสย์, 2551) ทำการกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 321 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์และทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละขนาดสถานศึกษา โดยสามารถแสดงข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ดังตาราง

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
ขนาดเล็ก	40	8
ขนาดกลาง	417	83
ขนาดใหญ่	435	86
ขนาดใหญ่พิเศษ	725	144
รวม	1,617	321

ที่มา: ระบบสารสนเทศทางการศึกษา BigData ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนกำหนดภารกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

โดยกำหนดให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนใน
 สถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะที่
 พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

โดยกำหนดให้ค่าน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพแบบของสอบถาม ผู้วิจัยได้
 ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
 ผู้บริหารและคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อรายการใน
 แบบสอบถาม

2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามที่ระบุไว้ โดยใน
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนในตอนที่ 2 และ 3 เป็น
 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต
 (Likert, 1967)

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความ
 ครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจน ความถูกต้อง
 ของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและ
 ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อ
 พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.6.1 นายนิรันดร ปาละมา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าตาลบ้านธิ พิทยา วุฒิกการศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา

2.6.2 ผศ.ดร.สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วุฒิกการศึกษาศึกษา การศึกษาศุขุภีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

2.6.3 ผศ.ดร.น้ำฝน กันมา ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรการศึกษาศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วุฒิกการศึกษาศึกษา การศึกษาศุขุภีบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ ตามเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถาม ได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากผลการวิเคราะห์ข้อคำถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา

2.8 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (รัตนะ บัณฑิต, 2554) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีมาก

2.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้แล้วมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทางอีเมลของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ครูการโรงเรียนขอความร่วมมือจากครูในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์
4. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว โดยมีการตอบกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 321 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นทำการตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

- 1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ
- 1.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
- 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.4 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้านและภาพรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสท์ (ศรีอัมพร ปานพรหม, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.5 วิเคราะห์ระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน จากนั้นทำการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสท์ (ศรีอัมพร ปานพรหม, 2551) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) จากนั้นทำการแปลความหมายตามเกณฑ์ของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

0.81-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

0.61-0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

0.41-0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

0.21-0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

0.01-0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

เท่ากับ 0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนาย หรือพยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรเกณฑ์หรือตัวแปรตามได้ (สุทิน ชนะบุญ, 2562) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรต้นทุกตัวจะไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง เพื่อป้องกันปัญหาความสัมพันธ์ภายในของตัวแปรพยากรณ์ (Multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) ซึ่งควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 และค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 10

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2555)

4.1.2 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ แบบสอบถามทั้งฉบับควรมีค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2554)

4.2 สถิติพื้นฐาน

4.2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ค่ากลางของข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

4.2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

4.3.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.3.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

สัญลักษณ์แทนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

X_{tot}	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
X_1	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ
X_2	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
X_3	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการสอน
X_4	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

X_5	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ
Y_{tot}	แทน	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
Y_1	แทน	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ
Y_2	แทน	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SS	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสองความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าความแปรปรวนเฉลี่ย
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติแจกแจงที
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงเอฟ
P	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
R^2_{adj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว
S.E.	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย
S.E. _B	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
S.E. _{est}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามคือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ปีการศึกษา 2566 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แยกพิจารณาตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอได้ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	136	42.37
หญิง	185	57.63
รวม	321	100
2. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
ไม่เกิน 10 ปี	137	42.68
11 – 20 ปี	70	21.81
21 – 30 ปี	59	18.38
31 ปีขึ้นไป	55	17.13
รวม	321	100
3. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	8	2.49
ขนาดกลาง	83	25.86
ขนาดใหญ่	86	26.79
ขนาดใหญ่พิเศษ	144	44.86
รวม	321	100

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 57.63

รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 42.37 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 10 ปี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 42.68 รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงาน 11–20 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.81 ประสบการณ์การทำงาน 21–30 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18.38 และ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.13 ตามลำดับและเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 44.86 รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.86 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.49 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 4-9

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวม (X_{tot})

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	4.49	0.48	มาก	1
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.40	0.46	มาก	4
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.32	0.56	มาก	5
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.45	0.49	มาก	3

ตาราง 4 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
5. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	4.47	0.57	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.43	0.44	มาก	

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.46-0.57 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1)

ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา	4.40	0.61	มาก	6
2. ผู้บริหารได้มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา จากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ	4.46	0.58	มาก	5
3. ผู้บริหารได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา	4.57	0.57	มากที่สุด	2

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
4. ผู้บริหารได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผล การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชา ต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	4.47	0.60	มาก	4
5. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.50	0.64	มาก	3
6. ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.59	0.59	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.49	0.48	มาก	

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ผู้บริหารได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.57) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57-0.64 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง
ลำพูน (ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน(X_2))

ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	4.29	0.57	มาก	5
2. ผู้บริหารมีการกำหนดเวลาเรียน สาระ การเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัด คุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระอย่างชัดเจน	4.40	0.62	มาก	3
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย	4.45	0.64	มาก	2
4. ผู้บริหารให้ความสนใจแก่ครูในเรื่อง จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร การ นำหลักสูตรไปใช้ และการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตร	4.39	0.68	มาก	4
5. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำ เอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน	4.51	0.63	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.40	0.46	มาก	

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ คณะครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.64) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57–0.68 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการนิเทศการสอน (X_3)

ด้านการนิเทศการสอน	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ	4.24	0.70	มาก	4
2. ผู้บริหารได้มีกำกับการนิเทศ ในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.31	0.60	มาก	2
3. ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.66	มาก	3
4. ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.46	0.69	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.32	0.56	มาก	

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ผู้บริหารได้มีกำกับการนิเทศ ในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.60) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาสวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60–0.70 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4)

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.43	0.62	มาก	3
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.40	0.65	มาก	4
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.48	0.64	มาก	2
4. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.40	0.65	มาก	4
5. ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	4.54	0.55	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.45	0.49	มาก	

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบ

รายงานพัฒนาการคุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.64) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.55–0.65 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)

ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้บริหารจัดการทรัพยากรให้กับครูผู้สอน หรือผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยีต่างๆ	4.56	0.60	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะอาดและปลอดภัย	4.52	0.63	มากที่สุด	2
3. ผู้บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับผู้เรียน	4.46	0.68	มาก	3
4. ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด	4.40	0.74	มาก	5
5. ผู้บริหารมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	4.45	0.80	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.47	0.57	มาก	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการอยู่ในระดับมากถึง

มากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดการสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.63) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60–0.80 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การแปลผล และทำการจัดลำดับของระดับคุณภาพของผู้เรียนนำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 10–12

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวม (Ytot)

คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Y ₁)	4.33	0.42	มาก	2
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y ₂)	4.43	0.43	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.38	0.42	มาก	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ เมื่อพิจารณา

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.42–0.43 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Y_1)

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	4.25	0.57	มาก	14
2. ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	4.14	0.61	มาก	15
3. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น	4.30	0.60	มาก	9
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำแนกองค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหาต่างๆออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้	4.27	0.62	มาก	11
5. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ	4.27	0.68	มาก	12
6. ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.26	0.63	มาก	13
7. ผู้เรียนมีความรู้สามารถรวบรวมและเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่ ๆ เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเองได้	4.37	0.70	มาก	5
8. ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้มาประยุกต์เป็นสิ่งใหม่ ๆ เช่นโครงการ ใครงาน ชิ้นงาน ผลผลิต	4.34	0.63	มาก	7

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
9. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานอย่างสร้างสรรค์	4.43	0.69	มาก	3
10. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม เหมาะสม และปลอดภัย	4.33	0.67	มาก	8
11. ผู้เรียนมีความก้าวหน้าจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ ตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.37	0.62	มาก	4
12. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาบรรลุตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด	4.30	0.61	มาก	10
13. ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานบรรลุตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด	4.36	0.67	มาก	6
14. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีในการศึกษาต่อ	4.46	0.60	มาก	1
15. ผู้เรียนมีการวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ชัดเจน	4.45	0.61	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.33	0.42	มาก	

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีในการศึกษาต่อ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีการวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.61)

ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57–0.70 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (Y_2)

ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	n = 321		ระดับ	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D.		
1. ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม	4.36	0.64	มาก	6
2. ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าและกล้าแสดงออกในความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน	4.38	0.60	มาก	5
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย	4.51	0.61	มากที่สุด	2
4. ผู้เรียนยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี	4.47	0.58	มาก	3
5. ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.51	0.57	มากที่สุด	1
6. ผู้เรียนมีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิต อารมณ์ของตนเองให้ดีอยู่เสมอ	4.34	0.60	มาก	7
7. ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ชุมชน และสังคม	4.43	0.62	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.43	0.43	มาก	

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.61) ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิตอารมณ์ของตนเองให้ดียิ่งเสมอ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาสวนเพียงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อมูลมีการกระจายน้อย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57-0.64 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอได้ดังรายละเอียดในตาราง 13-14

ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในภาพรวมกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา (X)	คุณภาพ ของโรงเรียน (Y)	ระดับ
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1)	0.586**	ปานกลาง
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2)	0.662**	ค่อนข้างสูง
ด้านการนิเทศการสอน (X_3)	0.649**	ค่อนข้างสูง

ตาราง 13 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_{tot})	คุณภาพ ของผู้เรียน (Y_{tot})	ระดับ
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1)	0.586**	ปานกลาง
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2)	0.662**	ค่อนข้างสูง
ด้านการนิเทศการสอน (X_3)	0.649**	ค่อนข้างสูง
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้า ของนักเรียน (X_4)	0.679**	ค่อนข้างสูง
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)	0.706**	ค่อนข้างสูง

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 13 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) ด้านการนิเทศการสอน (X_3) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูงกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_{tot}
X_1	1	0.760**	0.629**	0.716**	0.457**	0.586**
X_2		1	0.816**	0.749**	0.641**	0.662**
X_3			1	0.750**	0.743**	0.649**
X_4				1	0.648**	0.679**
X_5					1	0.706**
Y_{tot}						1

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 14 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) ด้านการนิเทศการสอน (X_3) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.586–0.706 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ($r = 0.706$) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) ($r = 0.679$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) ($r = 0.662$) ด้านการนิเทศการสอน (X_3) ($r = 0.649$) และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ($r = 0.586$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) นำเสนอได้ดังรายละเอียดตามตาราง 15 – 18

ตาราง 15 ผลการศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณ และอำนาจการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

Model	R	R Square	Adjusted R Square	F	Sig.
1	0.706	0.498	0.497	316.808**	.000
2	0.766	0.586	0.584	67.521**	.000
3	0.778	0.605	0.601	14.946**	.000

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 15 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยการนำตัวแปรพยากรณ์เข้าทีละตัว แล้วเลือกโมเดลสุดท้ายที่ทำนายได้มากที่สุด พบว่า โมเดลที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) มีความสัมพันธ์พหุคูณกับคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีขนาดเท่ากับ 0.778 มีค่าอำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 0.605 หมายความว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนได้ร้อยละ 60.50

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็นรายด้าน เพื่อตรวจสอบสภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)	0.579	1.726
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1)	0.487	2.055
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4)	0.356	2.807

จากตาราง 16 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า .10 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ไม่มีลักษณะเป็นภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมา มีความคลาดเคลื่อนสูง จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) ไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จากภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 5 ด้าน

	SS	df	MS	F	P
สมการถดถอย	35.785	3	11.928	161.697**	<.000
ความคลาดเคลื่อน	23.385	317	0.074		
รวม	59.170	320			

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ (คุณภาพของผู้เรียน) และตัวแปรพยากรณ์ (ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร) ทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงสามารถนำไปสร้างเป็นสมการในการพยากรณ์ต่อไปได้

ตาราง 18 แสดงค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE _B	t	P
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)	0.345	0.461	0.035	9.935**	<.000
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1)	0.188	0.212	0.045	4.184**	<.000
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4)	0.200	0.229	0.052	3.866**	<.000
ค่าคงที่	1.091		0.156	6.994	0.000
R = 0.778		$R^2 = 0.605$	$R^2_{adj} = 0.601$	S.E. _{est} = 0.271	

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 18 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ของตัวแปรพยากรณ์ (ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร) ทั้ง 3 ตัวแปร กับตัวแปรเกณฑ์ (คุณภาพของผู้เรียน)

มีค่าเท่ากับ 0.778 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.605 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ร้อยละ 60.50 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.271

เมื่อทำการสร้างสมการพยากรณ์ พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.091 + 0.345(X_5) + 0.200(X_4) + 0.188(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.461(Z_{x5}) + 0.229(Z_{x4}) + 0.212(Z_{x1})$$

เมื่อเรียงลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) ($\beta = 0.461$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) ($\beta = 0.229$) ส่วนด้านที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ($\beta = 0.212$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับตามหัวข้อ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ รองลงมา คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ รองลงมา คือ ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

3. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการคุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

5. ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศ ในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

คุณภาพของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ตามลำดับ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รองลงมา คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิต อารมณ์ของตนเองให้ดีอยู่เสมอ

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีในการศึกษาต่อ รองลงมา คือ ผู้เรียนมีการวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ชัดเจน ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ลำปาง ลำพูน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ด้านการจัดการหลักสูตร
และการสอน (X_2) ด้านการนิเทศการสอน (X_3) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ
ความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) และด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5)
มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.586–0.706

ตอนที่ 4 ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) ซึ่งด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_5) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน (X_4) และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ (X_1) ตามลำดับ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ได้ร้อยละ 60.50 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ และรูปแบบมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.091 + 0.345(X_5) + 0.200(X_4) + 0.188(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.461(Z_{x5}) + 0.229(Z_{x4}) + 0.212(Z_{x1})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนกำหนดภารกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด มีเป้าหมาย

และจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้วางนโยบาย โดยได้กำหนดเป้าหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยได้ออกแบบและกำหนดหลักสูตรการพัฒนาก่อนแต่งตั้งผู้อำนวยการสถานศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการปรับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้ทำการศึกษาและระดมความคิดเห็นจากนักวิชาการ มีผลการวิจัยเป็นฐานในการดำเนินการ รวมถึงได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงขึ้นตามระดับวิทยฐานะ มีภาวะผู้นำในการบริหารวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า และกล้าแสดงออกในความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิต อารมณ์ของตนเองให้ดีอยู่เสมอ และไม่เพิกเฉยต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกัน

ด้วยดีในครอบครัว ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์รัตน์ เสือจอย (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ชุนศรี (2559) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจ ของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมี สุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมี เจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รัก การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด อย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการ นิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการจัด บรรยายภาคที่ส่งเสริมทางวิชาการ ล้วนแต่เป็นความสามารถหรือสมรรถนะที่สำคัญของ ผู้บริหารในการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ แวงดา, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และไพฑูรย์ พวง ยอด (2566) ที่ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพ ผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่ในเชิงบวก ($r_{xy} = 0.88$)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจตามลำดับ โดยสามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนได้ร้อยละ 60.50 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอน ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด อย่างมีเป้าหมายและจุดเน้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน การที่ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ยังเปรียบเสมือนตัวบ่งชี้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนอย่างแท้จริง และแสดงให้เห็นว่าบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลและมีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยพร บุญใบ, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และฤทัยทรัพย์ ดอกคำ (2564) ที่ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยมีอำนาจการพยากรณ์ที่ร้อยละ 89.10 โดยประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการนิเทศการสอน เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาเทคนิคการสอน การทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคาดหวังไว้ อันจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรมีการพัฒนาแนวทางการสอนและมีการวัดประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างศักยภาพสูงสุดของตนเอง สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้

3. จากผลการศึกษาค้นคว้าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน แสดงให้เห็นว่า ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาที่สูงขึ้น

4. จากผลการสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน สามารถพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ 3 ด้าน เมื่อเรียงลำดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา จากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ตามลำดับ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 3 ด้าน ให้เกิดแก่

ผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยเน้นด้านการคาดการณ์และการกำหนดอนาคตเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานอื่นที่นอกเหนือจากมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- กฤตกร น้าทิพย์. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต1**. งานนิพนธ์ (กศ.ม.). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- กิตติศักดิ์ แวงดา, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และ ไพฑูรย์ พวงยอด. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคชีวิตวิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2**. *วารสารรัชตภาคย์*, ปีที่ 17 ฉบับที่ 52, หน้า 160–175. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/261749/178365>
- กัญญ์วรา เครื่องพาที. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต4 สระบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- จริยาภรณ์ พรหมมี. (2560). **ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี**

- เขต 3. **วารสารวิชาการศรีปทุม**. ปีที่ 14 ฉบับ 2, หน้า 143-153. สืบค้นจาก <https://www.chonburi.spu.ac.th/journal/booksearch/upload/1712-Jariyaporn.pdf>
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดนครพนม. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**, ปีที่ 9 ฉบับ 33, หน้า 245-255. สืบค้นจาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/864-ArticleTextFile-20201226123939.pdf>
- ชพรช พรมบ่อ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย โรงเรียนอำเภอชาติตระการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม**, ปีที่ 12 ฉบับ 2, หน้า 132-140. สืบค้นจาก <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/social/article/view/5070/2245>
- ชัยมงคล บุญชัย และจารุวรรณ เขียวน้ำขุม (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ. **วารสารรัชตภาคย์**, ปีที่ 15 ฉบับ 36, หน้า 208-223. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/248050/169597>
- ธนิต รัตนศักดิ์ตา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพฯ.
- ธิดาลักษณ์ โมเล็ก. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ คุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุลม. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- นรชัย ภัคดีศุภผล. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช.
- ปิยพร บุญใบ, เพลินพิศ ธรรมรัตน์ และฤทัยทรัพย์ ดอกคำ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ 9 ฉบับที่ 94, หน้า 93-103 สืบค้น จาก <https://jeal.snru.ac.th/ArticleViewFile?ArticleID=891&FileArticle=891-ArticleTextFile-20210227162311.pdf>
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- เพ็ญญา พลับนิม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- เพ็ญญา ศรีแปลก. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.
- ไพรินทร์ ขุนศรี. (2559). แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- รุ่งฤดี อุทุม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์.

- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2554). การประเมินผลโครงการวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์จำกัด.
- วิมลสร ชุ่มจิตร. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดบุรี อ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สรรเพชญ ไตรรงค์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- สุทนต์ ศรีไธย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2555). เทคนิคทางสถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. (2566). รายงานประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน. สืบค้นจาก <http://www.sesalpglpn.go.th/นโยบายและแผน/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกัน คุณภาพ การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561. สืบค้นจาก <http://nptedu.go.th/nites/assure61/pragad261.pdf>
- อัจฉรา นิยมมาภา. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิสตาอินเตอร์พริ้นท์. 40

- Bossert, A. (1988). **Leadership in organization**. Eagle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Cheng, Y.C. and W.M. Tam. (1997). **Multi-Models of Quality in Education**, Quality Assurance in Education.
- David C. & Thomas, D.A. (1989). **Leadership in Organization**. (2 nd ed). Englewood cliffs, NJ : P Hall.
- DuBrin, Andrew J. (1998). **Leadership: Research Finding, Practice and Skills**. Boston: Houghton.
- Glickman, Carl D. (1990). **Supervision of Instruction**. New York : Allyn and Bacon.
- Hallinger, P. & Joseph, M. (1985, November). "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. **The Elementary School Journal**. 86(2) : 223.
- Krug, R.E. (1992). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: Free Press.
- McEwan, E. K. (1998). **Seven Steps to Effective Instructional Leadership**. California : Library of congress.
- Mehrnaz, Idris and Shakib. (2016). **Instructional leadership and instructor development**. Malaysia.
- Moomaw W. E. (1984). **"participatory Leadership strategy"** Leadership Roles of ChiefAcadmic Officers. Boston, MA : Allyn and Bacon
- Weller, L. D. (1999). **Quality middle school leadership**. Georgia; Technomic.
- Whatmough, R. (1994). **The listening school: Sixth formers and staff a s customers of each other**. London: David Fulton.
- Ubben, G. C & Hughes, L. W. (1987). **The principal : Creative Leadership for Effective Schools**. Boston : Allyn and Bacon.
- Van Deventer, I & Kruger, A.G. (2003). **An Educator's guide to school management skills**. Pretoria: Van Schaik.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

นายนิรันดร ปาละมา	ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าตอลบ้านธิพิทยาศาสตร์ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา
ผศ.ดร. สันติ บุรณะชาติ	ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
ผศ.ดร. น้ำฝน กันมา	ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
2. แบบสอบถามนี้กำหนดผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสถานศึกษาเป็นข้าราชการครูของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
4. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน โดยจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านหรือสถานศึกษาของท่านแต่ประการใด และคำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นขอเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการวิจัย ครั้งนี้ บรรลุผลและเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโอกาสต่อไป
5. เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

นายวิทยา ตะหนักกลาง

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ☐ ไม่เกิน 10 ปี ☐ 11 – 20 ปี ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 ปีขึ้นไป
3	ขนาดของสถานศึกษา ☐ ขนาดเล็ก (มีนักเรียนน้อยกว่า 119 คน) ☐ ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 120-719 คน) ☐ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 720-1,679 คน) ☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ						
1	ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการของสถานศึกษา					
2	ผู้บริหารได้มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาจากขอบเขตของงานวิชาการที่รับผิดชอบ					
3	ผู้บริหารได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของสถานศึกษา					
4	ผู้บริหารได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด					
5	ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
6	ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน					
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน						
7	ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	ผู้บริหารมีการกำหนดเวลาเรียน สาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระ อย่างชัดเจน					
9	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์การวัดและ ประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย					
10	ผู้บริหารทำความเข้าใจแก่ครูในเรื่องจุดหมายและ โครงสร้างของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และ การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร					
11	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดทำเอกสารและ สื่อประกอบการเรียนการสอน					
ด้านการนิเทศการสอน						
12	ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการ จัดการเรียน การสอนและออกแบบเครื่องมือการนิเทศ					
13	ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศ ในการติดตามและ ประเมินผลการจัดการเรียน การสอนของครูด้วย วิธีการที่หลากหลาย					
14	ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
15	ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอก สถานศึกษา					
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน						
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและ ประเมินผลที่หลากหลาย					
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ ใน การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน					
18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ผู้เรียน					
19	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน					
20	ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน					
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ						
21	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และสื่อเทคโนโลยีต่างๆ					
22	ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะอาดและปลอดภัย					
23	ผู้บริหารจัดสรรแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับผู้เรียน					
24	ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และผู้เรียนอย่างใกล้ชิด					
25	ผู้บริหารมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน					

ตอนที่ 3 คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควรในทุกข้อ คำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ						
1	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด					
2	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด					
3	ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดในแต่ละระดับชั้น					
4	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำแนกองค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหาต่างๆออกเป็นประเด็นย่อยๆได้					
5	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ					
6	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆได้					
7	ผู้เรียนมีความรู้สามารถรวบรวมและเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่ ๆ เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนเองได้					

ข้อ	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้มาประยุกต์เป็นสิ่งใหม่ๆ เช่นโครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต					
9	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาสังคมด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานอย่างสร้างสรรค์					
10	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม เหมาะสม และปลอดภัย					
11	ผู้เรียนมีความก้าวหน้าจากพื้นฐานเดิมในด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะต่างๆ ตามหลักสูตรสถานศึกษา					
12	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาบรรลุตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด					
13	ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานบรรลุตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด					
14	ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีในการศึกษาต่อ					
15	ผู้เรียนมีการวางแผนในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ชัดเจน					
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน						
16	ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม					
17	ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าและกล้าแสดงออกในความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน					
18	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย					
19	ผู้เรียนยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี					

ข้อ	คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
20	ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
21	ผู้เรียนมีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิต อารมณ์ของตนเองให้ดีอยู่เสมอ					
22	ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ชุมชน และสังคม					

ภาคผนวก ค การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามค่าความตรงเชิง
เนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ						
1	ผู้บริหารได้มีการวิเคราะห์สภาพงาน วิชาการของสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารได้มีการกำหนดภารกิจของ สถานศึกษา จากขอบเขตของงานวิชาการที่ รับผิดชอบ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และ นโยบาย ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของ สถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพ ผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระ วิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษา กำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นในการ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่การพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน						
7	ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8	ผู้บริหารมีการกำหนดเวลาเรียน สาระการ เรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของ แต่ละกลุ่มสาระอย่างชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูกำหนดเกณฑ์ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมี ความหลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารทำความเข้าใจแก่ครูในเรื่อง จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร การ นำหลักสูตรไปใช้ และการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตร	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดทำ เอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน	1	1	1	1	สอดคล้อง
13	ผู้บริหารมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างจาก เดิมเพื่อหา วิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	ผู้บริหารเข้าใจผลที่จะเกิดตามมาจากการ กำหนด นโยบายและแผนปฏิบัติงานของ โรงเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	ผู้บริหารมีการแยงงานบริหารโรงเรียนออกเป็น หลายระบบและมีหลายระดับการทำงาน	1	1	1	1	สอดคล้อง
16	ผู้บริหารรับรู้ปัญหาไปสู่การแก้ปัญหาได้ อย่าง สร้างสรรค์ โดยครู นักเรียน และ ชุมชนมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหา	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการนิเทศการสอน						
12	ผู้บริหารร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนและออกแบบ	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	เครื่องมือการนิเทศ					
13	ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศ ในการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	ผู้บริหารนำผลการนิเทศมาให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	ผู้บริหารให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน						
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	1	-1	1	0.67	สอดคล้อง
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการทดสอบมาใช้ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะผู้เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
19	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	ผู้บริหารให้ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ						
21	ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	และสื่อเทคโนโลยีต่างๆ					
22	ผู้บริหารพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียน โดย คำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย	1	1	1	1	สอดคล้อง
23	ผู้บริหารจัดสรรแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก โรงเรียนให้กับผู้เรียน	1	1	1	1	สอดคล้อง
24	ผู้บริหารดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และ ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	สอดคล้อง
25	ผู้บริหารมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่าง ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	1	1	1	1	สอดคล้อง

ตอนที่ 3 คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ						
1	ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านและเขียนได้ เหมาะสมตามระดับชั้นและตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
2	ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษได้เหมาะสมตามระดับชั้นและ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
3	ผู้เรียนมีทักษะในการคิดคำนวณตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษา กำหนดในแต่ละระดับชั้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
4	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำแนก องค์ประกอบของข้อมูล หรือปัญหา ต่างๆ ออกเป็นประเด็นย่อยๆ ได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
5	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณใคร่ครวญ ไตร่ตรอง พิจารณา อย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการ ตัดสินใจ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6	ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ในสถานการณ์ต่างๆ ได้	1	1	1	1	สอดคล้อง
7	ผู้เรียนมีความรู้สามารถรวบรวมและเชื่อมโยง องค์ความรู้ใหม่ ๆ เข้ากับประสบการณ์เดิม ของตนเองได้	1	1	1	1	สอดคล้อง

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
8	ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำ ความรู้มาประยุกต์เป็นสิ่งใหม่ๆ เช่นโครงการ โครงงาน ชิ้นงาน ผลผลิต	1	1	1	1	สอดคล้อง
9	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา สังคมด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการ ทำงานอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	สอดคล้อง
10	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม เหมาะสม และปลอดภัย	1	1	1	1	สอดคล้อง
11	ผู้เรียนมีความก้าวหน้าจากพื้นฐานเดิมในด้าน ความรู้ ความเข้าใจและทักษะต่างๆ ตาม หลักสูตรสถานศึกษา	1	1	1	1	สอดคล้อง
12	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม หลักสูตรสถานศึกษาบรรลุตามค่าเป้าหมายที่ สถานศึกษากำหนด	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
13	ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน บรรลุตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด	1	1	1	1	สอดคล้อง
14	ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดี ใการศึกษาต่อ	1	1	1	1	สอดคล้อง
15	ผู้เรียนมีการวางแผนในการศึกษาต่อหรือ ประกอบอาชีพที่ชัดเจน	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน						
16	ผู้เรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สถานศึกษากำหนด โดยไม่ขัดกับกฎหมาย และวัฒนธรรมอันดีของสังคม	1	1	1	1	สอดคล้อง

17	ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าและกล้าแสดงออกในความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
18	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย	1	1	1	1	สอดคล้อง
19	ผู้เรียนยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษาวัฒนธรรม ประเพณี	1	1	1	1	สอดคล้อง
20	ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน สังคม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
21	ผู้เรียนมีวิธีการดูแลความสะอาดร่างกายของตนเอง และรักษาสุขภาพจิต อารมณ์ของตนเองให้ดีอยู่เสมอ	1	1	1	1	สอดคล้อง
22	ผู้เรียนไม่เพิกเฉยต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ชุมชน และสังคม	1	1	1	1	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	วิทยา ตะนันทกลาง
วัน เดือน ปี เกิด	22 มีนาคม 2531
สถานที่เกิด	จังหวัดลำพูน
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศศ.บ)ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	98 ม.19 ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน 5100
ผลงานตีพิมพ์	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน ในการประชุมวิชาการบัณฑิต ครั้งที่ 10 (หน้า 217 – 230). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

